

Encyclopædica Britannica;

ELLER, ET ANTAL

FREMSTILLINGER

OM

de fkiønne og nyttige

V I D E N S K A B E R,

I HVILKE DISKURSER

diverse Phænomeners

BESKRIVELSER & FORKLARINGER gives

TILLIGE MED

adskillige befunderlige og færdeeles OBSERVATIONER, ^{o^a}
i Øst og Vest

ILLUSTREREDE MED XXV TIL DEELS COLOREREDE AFBILDNINGER.

Udgivne af en KREDS af DANNEQVINDER paa AMAGER.

I FORELØBIG EET VOLUMEN.

VOL. I.

HAFNIÆ.

Trykt for R. MÓSESÐÓTTIR og J. LOUIS-JENSEN
Og folgt af FLORIAN GRAMMEL, i hans Tryk-Comptoir, Nialsgade.

MMVII

*Festskrift til
Britta Olrik Frederiksen
i anledning af hendes 60-årsdag
den 5. december 2007*

*ved
Florian Grammel, Jonna Louis-Jensen og Ragnheiður Mósedóttir*

Copyright © 2007 forfatterne

Første oplæg i fire eksemplarer 5. december 2007

Anden noget forbedrede elektroniske udgave 2007
http://nfi.ku.dk/publikationer/encyclopaedica_brittanica/

ISBN 978 87 992447 0 6

Sat med "Andron Corpus" af Florian Grammel

Første oplægs indbinding ved

Sille Bræmer Enke, Natasha Fazlić og Mette Jakobsen

ENDNU EN GUTNISK SAGATEKST

ALEX SPEED KJELDSSEN

Indledning

Det hører til sjældenhederne at nye, hidtil ukendte middelaldertekster dukker op (ikke mindst forngutniske), men ikke desto mindre er det tilfældet med den kortere sagatekst som i det følgende i sin helhed skal aftrykkes. Som tekst betragtet er den dog ikke aldeles ukendt, idet den i en divergerende sprogform findes overleveret som en tot i det islandske kongesagahåndskrift *Morkinskinna* (GKS 1009 fol) fra sidste del af 1200-tallet.¹ Der synes ikke at kunne herske tvivl om at den forngutniske tekst er sekundær og sandsynligvis oversat fra et islandsk eller norsk forlæg.² Af sprogformen at dømme forekommer teksten at være nogenlunde samtidig med den i B64 (c1350) overle-

---

¹ Deri med overskriften *Frá Eysteini konungi ok Ívari*.

² Selvom sprogformen i mange henseender må karakteriseres som solid forngutnisk, finder man en række ord og konstruktioner som synes at have voldt oversætteren problemer og i mistænkelig grad forekommer vestnordiske. Det er således langt fra usandsynligt at oversætteren rent faktisk har været en på Gotland bosiddende islænding eller nordmand. På den anden side må det medgives at man intet andet sted på østnordisk grund har vidnesbyrd om en fortælletradition der i så udpræget grad minder om den gamle vestnordiske som på netop Gotland hvorfra den så bekendte *Guta saga* stammer.

verede *Guta saga*, selvom visse træk i højere grad minder om den i sprogligt henseende lidt mere arkaiske *Guta lag*.

Pladsen, tiden og visse andre forhold tillader mig desværre ikke at redegøre nærmere for hvorledes jeg opdagede denne lille perle af en tekst som med sirlig gotisk skrift er bevaret på et enkelt pergamentblad, men det er for så vidt også underordnet. Det vigtigste synes på nuværende tidspunkt at være publiceringen af selve teksten i sin helhed. Jeg vil endda måske lade det være op til fødselaren og hendes kommende studerende nærmere at analysere sproget og sætte det ind i en større sproghistorisk kontekst. Jeg kan dog allerede på nuværende tidspunkt røbe at teksten vil bidrage med indtil flere på gammel østnordisk grund hidtil ukendte ord og ordformer.

Um Oystain cunung oc Gunfiau

I þissum lut ma marca sum nu wil iec segia huer dyr(þar)maþr Oystain cunungr | war ella winr goþr wiþ sina menn um þaim wari att at harmi. Þann maþr war | meþ Oystaini cunungi sum Gunfiau hit oc war Þieluars sun gutniscr oc witr | maþr oc scald gut. Kunungr wirþi hans micils oc war til hans astsamliga sum | synis i þissum lut. Graipr hit broþir Gunfiauans hann for oc utan a fynd Oystains | cunungs oc naut þar micc fran broþor sins en hanum þytti þet micit sum hann | sculdi ai þyckia iemmenni broþor sins oc þorfa hans at niauta oc undi af þy ai | meþ cunungi oc biaus ut til gutlands. oc fyr þan þair bryþr scildis segþi | Gunfiau et Graipr sculdi þaun orþ bera Huitastierno Gutadotur et han biþi hans | oc giptis ai. let sir um hana mast wara aldra qwinna. Siþan far Graipr ut oc | varþ vel raifari oc toc þet raþ et hann baþ Huitastierno sir til handa oc fic | hennar oc litlu siþar quam Gunfiau ut oc hoyrþi þitta oc þytti Huitastierna illa | hafa ut

af haft wiþ sic oc unír hann engu oc far atr síþan til cunungs oc ier meþ | hanum i goþo ifirleti sum fyr. Gunfíauñ tacr nu ogleþi micla oc sum cunungr fan | þet haimti hann Gunfíauñ til mals wiþ sic oc spyrþi hwi hann wari swa harmfuldr | oc fyr sum ir warin meþ os war alzcunar scemptan at yþrum orþom oc ai laita iec fyr | þy eptir þissu et ai wita iec et wir hafum engti af gart wiþ þic. iert þu oc swa | witr maþr et ai viltu grun draga af þy sum ai ier oc seg mir huet ier. Gunfíauñ | annzsuarabi. þet sum ier herra ma iec ai fran segia. cunungr segþi iec wil þa gieta | til. iru nequarir menn þair sum þir gietis ai at. ai ier þet herra segir Gunfíauñ. | cunungr segþi. þycciz þu af mir hafa minna soma en þu wildi. ai ier þet herra | segir hann. hafir þu set nequara lvti segir cunungr þaim sum þir hafa swa micit | um fundis hir i landi. hann queþr ai þet wara. vandas os nu gietan segir cunungr. | viltu hafa for reþi nequar ifir aignum necrum. hann natti þy. iru nequarar cunur ||^{1b} þaar a yþro landi segir cunungr sum þir sei eptir sia at. hann annzsuarabi. swa | ier herra. cunungr segþi. war ai þar um oglapr. þegar sum varar far þu ut. vil | iec giefa þir fe oc bref mit meþ insigli til þaira manna sum raþa aigu oc wait | iec ai þaira manna vanir et ai vicia eptir warum vin melum ella ognar orþom at | gipta cununa. Gunfíauñ annzsuarabi ai ma swa wara. cunungr segþi engin veg ma | þiss wara segir cunungr þy al iec tala framar þo et annar maþr aigi hana þa | al iec þo na vm iec wil þir til handa. Gunfíauñ segir ver ier farit mali herra. | broþir minn a nu cununa. þa segþi cunungr hwerfum þar fran segir hann si iec | þa raþ til eptir iaulin wil iec fara a vaizlur oc far þu meþ mir oc scal tv | þar sia mangar cunur oc vm ai iru cunungburnar þa vil iec giefa þir ain hueria | Gunfíauñ segir herra þy ver ier cumit minu mali et iemt sum iec si fagnar cunur | þa minnir mic þissar cunu oc ier e þy mairi minn harmbr. cunungr segþi þa wil | iec giefa þir nequar for reþi oc aigur sum iec bauþ þir fyr oc

scemptir þu þir wiþ | þet. hann segir ai uni iec þy. cunungr segþi þa fa
iec þir fe oc far þu kaupferþir | þengat til landa sum þu vilt hann lez
ai þet wildo. þa segþi cunungr. vandas mir | nu heldr þy et eptir hafi
iec nu laitad sum iec cann oc sum nu ann eptir lutrinn | oc ier þann al
litils verþr en þo cann ai gieta huet helzt lyþir. Far þu nu huern | dag
þa sum borþ iru uppi a fynd minn oc iec sit ai um malum oc al iec
hiela wiþ | þic. sculum wir tala um cunu þissa alla vegha þes sum þu
vilt oc matt i hwg cuma | oc wil iec giefa mir tom til þissa þy et þet
warþr stundum et mannum varþr harms | sins at lettara sum um ier
talat oc þet al oc þissu fylgia et aldri scaltu | gieflaust i bort fara fran
minum fynd. Gunfiau annzsuaraþi þitta wil iec herra | oc haf þacc
firi eptirlaitona oc nu giera iemt sum cunungr sitr ai ifir vandamalom
| þa talar hann opt um þissa cunu wiþ Gunfiau oc þitta lyddi bragþit
oc gleddis nu | Gunfiau eptir þitta oc cumbr i samt lag sum fyr hafþi
warit um scemptan hans oc gleþi.